

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Szent István Campus
kynológus szakirányú továbbképzés

A labrador retriever, mint vakvezető kutya

Avagy miért a labrador retriever a legelterjedtebb segítőkutya.

Belső konzulens: **Abayné Hamar Enikő**
egyetemi docens

Külső konzulens: **Rózsa Katalin**
MATESZE elnökségi tag
MVGYOSZ vakvezetőkutya
kiképző és tenyésztési program
vezető

Készítette: **Nagyné Lukács Ildikó**

Gödöllő

2024

Összefoglalás

Dolgozatom első részének témája a labrador retriever sokoldalúságának bemutatása, annak vizsgálata, hogy miért az ebbe a fajtába tartozó egyedek a legsikeresebb segítő kutyák világszerte. A segítő kutyákon belül a vakvezető kutyák feladatait, a feléjük támasztott elvárásokat vizsgáltam. Célom volt, hogy bemutassam milyen támaszt nyújt a látássérült embereknek egy segítő társ, ehhez milyen kvalitásokra van szükségük. Igyekeztem bemutatni azt, hogy a labrador retriever ösztöneivel, viselkedésével, megjelenésével hogyan győzte meg a világot arról, hogy ő a legalkalmasabb a fogyatékos emberek életét teljesebbé tenni, segíteni őket mindennapjaikban. Azzal, hogy bemutatom dolgozatomban a kutyák felé támasztott elvárásokat, a megszabott jogi keretek közé szabott kiképzési és alkalmazási rendszert, azt próbáltam meg érzékeltetni, hogy sérült emberek neheztelt körülményeihez, hogyan kell alkalmazkodnia a kutyának, itt is kihangsúlyozva a labrador retriever alkalmazkodó-, és teljesítőkéességét. Ebben a fajtában is megjelenik a munka-, és show vonalba tartozó egyedek tenyésztése és megkülönböztetése, de ennek ellenére az 1800-as években megismert fenotípusos tulajdonságai nem sokat változtak. A manapság divatos design fajtákra irányuló tenyésztési cél elkerülte a fajtát annak ellenére, hogy a világon az egyik legkedveltebb kutya fajta. A fajtagondozó országban, Angliában, mai napig nagy hangsúlyt helyeznek a fajta standardizált formájának megőrzésére, a fajta genetikájának a továbbvitelére, erősítésére. A vakvezető kutya képző szervezetek szerte a világon saját tenyészettel rendelkeznek, ahol különösen fontos az állatok jólléte és az egészséges, munkára alkalmas egyedek létrehozása. Nagy gondossággal választják ki a tenyésztésre szánt szukákat és fedezőkanokat egyaránt. Az IGDF a legnagyobb szervezet a világon, akik a 35 országgal, azon belül 97 tagszervezettel állnak kapcsolatban a világ minden tájáról. Mind az IGDF mind az EGDF célja, hogy a sérült emberek mellé olyan kutyák kerüljenek, akikben megtalálják azt a támaszt, ami fogyatékos életüket javítani, támogatni, jobbá tenni képes. A szervezetek nemzetközi szinten kapcsolatban állnak, kutatásaikat, eredményeiket megosztják egymással, így előirányozva azt a közös munkát, hogy a vakvezető kutyák utánpótlásához szükséges minőségi kutyatenyésztés, kutyakiképzés megvalósuljon, megmaradjon. A magyarországi kiképző szervezetek tagjai mindkét nemzetközi rendszernek és megosztják egymással tapasztalataikat. A vakvezető kutyák „létrehozása” a születéstől a kiképzésen át, a vak vagy látássérült ember otthonába kerüléséig szinte minden vizsgált országban ugyanúgy zajlik. Dolgozatomban nyolc ország munkáját hasonlítottam össze kilenc alapvető ismérv alapján, ami elengedhetetlen ahhoz, hogy sikeres

legyen a vakvezető kutya munkája. A megfelelő kutyakiképzésen túl a szervezetek feladata az is, hogy a vak embereket megismerjék, annak érdekében, hogy megfelelő – általuk már megismert – kutyát tudják látássérült személy mellé választani. Ez egy nagyon fontos pont az egész programban. Ha nem megfelelő kutyát választanak az ember mellé, akkor a legnagyobb odafigyelés és támogatás is kevés lesz ahhoz, hogy az ember-kutya páros megfelelően együttműködjön. Fontos az közös munka együttműködésnek nevezése, ugyanis csak akkor tudja a kutya kielégítően szolgálatát elvégezni, ha társként van tartva és családtagként kezelve. A labrador retrieverek egyik alaptulajdonsága az emberszeretet és a feléjük támasztott kihívásnak való megfelelés. Család nélkül viszont nehezen működnek, szükségük van az elfogadásra, a megértésre és arra, hogy az ember megismerje, ezek a kutyák ekkor tudnak csak igazán kiteljesedni. A vakvezető kutyák munkáján emberek élete is múlhat, ezért kiemelkedően fontos az, hogy intelligens fajtát válasszanak erre a célra, amelyik képes engedelmessé válni, de megtanul nem engedelmessé válni, úgynevezett értelmes engedetlenséget mutatni, saját célját érvényesíteni az arra rászoruló embertársának.

A dolgozat másik részében a vakvezető kutyák munkaeszközének, a vakvezető hámnak a viselésére adott reakcióját vizsgáltam. A legtöbb tenyészetben – vakvezető szervezetek – azért esnek ki a kutyák idő előtt a programból, mert valamilyen viselkedési problémával küzdenek, leginkább félelmi reakciókat mutatnak egyes helyzetekben, amely munkájuk során megengedhetetlen. A hámmra való érzékenységnél szintén egyfajta félelmi reakció aktiválódik, ami fizikai tünetekben nyilvánul meg. Ennek fokozatai vannak, dolgozatomban egy 1-5 tartó skálán mutattam be ezeket a jeleket. Az 1-es értéknél nem mutat félelmet vagy ellenállást a hám felvétele és viselése közben, az 5-ös értéknél bepánikol a kutya és kioldhatatlan ebből az állapotából. A 4-es 5-ös értékkel bíró kutyák alkalmatlanok, a képzési programból kiesnek. A hámérzékenység egy sokgének öröklődő tulajdonság, amelyet ki kell iktatni a kutyák viselkedésrepertoárjából, mert a vakvezető hám elengedhetetlen kelléke ennek a szolgálatnak. az MVGYOSZ Vakvezetőkutya-kiképző Központ munkatársaival együttműködve, az ő tenyészetükben létrehozott almokat vizsgálva, az utódok teljesítménye alapján tenyészérték becsléseket végeztem 41 utód hámérzékenységi mutatóit használva, három fedezőkanra vonatkozóan. Az eredmények alapján két kan javító, egy rontó értékeket hozott. A hámérzékenység egy kevésbé vizsgált terület a vakvezetésre szánt és arra tenyésztett almoknál, de úgy gondolom, hogy további vizsgálatokra és annak kiszűrésére több hangsúlyt kell helyezni.